

Magyarország turizmusa 2003-ban¹

Összeállította a Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatósága

A Magyar Nemzeti Bank előzetes fizetési mérleg adatai szerint 2003-ban 3,028 milliárd euró bevétel származott a nemzetközi turizmusból, amely 12,2%-kal maradt el a bevételek 2002. évi értékétől. A turizmus egyenlege 1240 millió eurós pozitívummal zárta az évet, az idegenforgalmi mérleg aktívuma a külkereskedelmi mérleg hiányát 36,7%-ban fedezte.

2003 során 31,4 millió külföldi látogató érkezett hazánkba, ez 1%-os csökkenés az előző évhez képest. A külföldre látogató magyarok száma 10,2%-kal növekedett, így 2003-ban 14,3 milliót tett ki. A kereskedelmi szálláshelyeken 6,1 millió vendéget és 18,0 millió vendégéjszakát regisztráltak, amely a 2002. évhez képest a vendégek száma tekintetében 0,1%-os, a vendégéjszakák száma tekintetében pedig 1,6%-os visszaesést jelent. A külföldi vendégek száma 2,9 millió (-3,8%), a belföldi vendégek száma 3,2 millió (+3,6%) volt, akik 9,8 millió (-5,1%), illetve 8,2 millió (+3,0%) vendégéjszakát tölthettek hazánk kereskedelmi szálláshelyein.

A kereskedelmi szálláshelyek összesen 87,3 milliárd forint szállásdíjbevételt realizáltak (ennek 71,6%-a külföldi, 28,4%-a belföldi vendégektől származott), a vendéglátásból további 42,7 milliárd forint, míg az egyéb bevételekből 33,7 milliárd forint származott.

1. A turisztikai bevételek és kiadások alakulása

A Magyar Nemzeti Bank adatai szerint 2003-ban a turizmusból származó devizabevétel 3028 millió euró volt, a kiadások pedig 1788 millió eurót tettek ki. Az elmúlt három év során a turizmusból származó devizabevételek romló eredményt mutattak: míg 2001-ben értéke 12,6%-kal növekedett, 2002-ben és 2003-ban 18,4%-kal illetve 12,2%-kal csökkent az előző évhez képest. A nemzetközi turizmusból származó kiadások 2001-ben 8,0%-kal, 2002-ben 11,7%-kal növekedtek, majd 2003 során 1,7%-kal csökkentek, így a turizmus egyenlege folyamatos csökkenést mutatott (1. táblázat).

A turizmus egyenlege 2001-ben 15,6%-kal növekedett, 2002-ben 37,3%-kal, a tavalyi évben pedig 23,9%-kal csökkent az előző évekhez képest, így a 2003. január-decemberi időszakban 1240 millió eurót tett ki. A turizmus egyenlegének pozitívuma 2003-ban a külkereskedelmi mérleg hiányát 36,7%-ban fedezte.

2. A határátkelők forgalma

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint 2001-ben 30,7 millió, 2002-ben 31,7 millió, 2003-ban 31,4 millió külföldi látogató érkezett hazánkba. Fő küldőpiacunk Európa, súlya az elmúlt három évben növekedett: 2001-ben az összes látogató 97,3%-a, 2002-ben 97,7%-a, 2003-ban 97,8%-a érkezett Európából.

A 2003. év folyamán hazánk hagyományos küldőpiacait tekintve a Svájcból (+24,1%), Olaszországból (+11,5%),

Németországból (+5,0%), Ausztriából (+2,9%) és Hollandiából (+0,3%) érkező látogatók száma emelkedett, az USA-ból érkezőké pedig csökkent (-9,4%). A szomszédos országok közül a szlovák (+9,2%), a román (+5,6%) és a szlovén (+2,3%) látogatók száma növekedett, a horvát (-27,2%), a szerbiai és montenegrói (-14,4%) és az ukrán (-7,3%) látogatók száma pedig csökkent az előző évhez képest. Dinamikusan fejlődő küldőpiacaink esetében a Csehországból (+28,5%), Belgiumból (+16,9%), Izraelből (+16,1%), Görögországból (+9,0%), Svédországból (+7,7%), Franciaországból (+6,9%), Spanyolországból (+3,9%), Oroszországból (+3,2%), Norvégiaiból (+1,9%) és az Egyesült Királyságból (+0,5%) érkező látogatók száma mutatott növekedést, a Finnországból (-11,6%), Kanadából (-10,6%), Japánból (-9,4%) és Portugáliából (-3,9%) érkezők száma pedig csökkent.

Az elmúlt három év folyamán az öt legnagyobb látogatóforgalmat generáló ország sorrendje nem változott: Romániából, Ausztriából, Szlovákiából, Szerbia és Montenegróból, valamint Németországból érkezett a legtöbb látogató hazánkba. A vizsgált időszakban a Romániából, Szlovákiából és Németországból érkező látogatók száma emelkedett, míg a Szerbia és Montenegróból érkezők száma növekedett, majd nagyobb mértékben csökkent. Az Ausztriából érkezők száma a kezdeti növekvő tendencia után kis mértékben csökkent, összességében növekedést mutatott. A Magyarországra látogató összes külföldi száma 2001-ről 2002-re 3,5%-kal növekedett, majd 2002-ről 2003-ra kismértékben (1%-kal) csökkent, így 2001-ről 2003-ra 2,4%-kal növekedett.

A külföldre utazó magyarok száma jelentős mértékben nőtt az elmúlt három évben, 2001-ben 0,9%-kal, 2002-ben 16,1%-kal, 2003 során mintegy 10,2%-kal emelkedett az előző év adataihoz képest, értéke 2003-ban megközelítette a 14,3 milliót. 2003-ban a külföldre látogató magyarok száma mindössze a szerb határszakaszon

¹ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Magyar Nemzeti Bank. A tanulmányban található 2001-2002. évre vonatkozó adatok véglegesek, a 2003-ra vonatkozóak előzetesek. A Központi Statisztikai Hivatal 2003. évre vonatkozó végleges adatai 2004 júniusában kerülnek publikálásra.

1. táblázat

A turizmus devizaforgalma Magyarországon 2001-2003 (millió euró)

	2001	2001/2000 (%)	2002	2002/2001 (%)	2003	2003/2002 (%)
Devizabevétel	4 224	+12,4	3 448	-18,4	3 028	-12,2
Devizakiadás	1 628	+8,0	1 819	+11,7	1 788	-1,7
Devizaegyenleg	2 596	+15,6	1 629	-37,2	1 240	-23,9

Forrás: MNB

2. táblázat

A Magyarországra látogató külföldiek száma, 2001-2003 (ezer fő)²

Ország	2001	2001/2000 (%)	2002	2002/2001 (%)	2003	2003/2002 (%)
Románia	4 861	4,3	5 660	16,4	5 976	5,6
Ausztria	4 790	-6,8	4 735	-1,1	4 871	2,9
Szlovákia	3 889	-0,8	4 051	4,2	4 425	9,2
Szerbia és Montenegró	3 488	19,9	3 912	12,2	3 347	-14,4
Németország	2 726	-7,6	2 739	0,4	2 875	5
Ukrajna	2 691	8,4	2 642	-1,8	2 450	-7,3
Horvátország	2 581	-21,9	2 115	-18,1	1 540	-27,2
Lengyelország	767	19,3	906	18,1	768	-15,2
Csehország	447	26,9	513	14,8	659	28,5
Szlovénia	618	-15,7	598	-3,2	612	2,3
Olaszország	419	4,5	418	-0,2	466	11,5
USA	355	-0,3	335	-5,6	304	-9,4
Franciaország	187	-0,5	233	24,6	249	6,9
Hollandia	211	-9,4	239	13,3	240	0,3
Nagy-Britannia	200	-5,7	207	3,5	208	0,5
Svájc	117	-10,7	127	8,5	158	24,1
Svédország	117	-7,9	123	5,1	132	7,7
Izrael	119	32	90	-24,4	104	16,1
Oroszország	93	-25,6	88	-5,4	91	3,2
Belgium	66	-16,7	73	10,6	85	16,9
Spanyolország	73	-6,6	81	11	84	3,9
Japán	97	-2,6	87	-10,3	79	-9,4
Görögország	63	-28,4	68	7,9	74	9
Dánia	54	-7,5	58	7,4	67	13,9
Finnország	73	-1,7	67	-8,2	59	-11,6
Kanada	61	-0,9	61	0	54	-10,6
Norvégia	38	2,7	37	-2,6	38	1,9
Portugália	17	6	18	5,9	17	-3,9
Európai országok összesen	29 855	-1,5	30 994	3,8	30 712	-0,9
<i>Európai Unió országai</i>	<i>9 026</i>	<i>-6,8</i>	<i>9 089</i>	<i>0,7</i>	<i>9 461</i>	<i>4,1</i>
Külföld összesen	30 679	-1,5	31 739	3,5	31 412	-1

Forrás: KSH

(-6,0%) esett vissza, míg legnagyobb mértékben az ukrán (+60,4%), a szlovén (+27,4%) és a román (+20,8%) határon nőtt a 2002. év adataihoz képest.

3. A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

2003. július 31-én 2828 kereskedelmi szálláshely működött hazánkban, 80 023 szobával, illetve 318 999 férőhellyel. A férőhelyek mintegy harmada, 106 537 férőhely a szállodákban várta a vendégeket, amelyen belül

kiemelkedik a három- (49 295 férőhely), a négy- (23 109 férőhely) és a kétszintes házak (20 214 férőhely) szerepe. A kapacitás további jelentős részét, 29,4%-át a kempingek (93 930 férőhely) adták az elmúlt évben.

Hazánk kereskedelmi szálláshelyein a vendégforgalom változó képet mutatott az elmúlt években, 2001-ről 2002-re növekedés, 2002-ről 2003-ra viszont csökkenés történt a vendégek és vendégéjszakák számában. A kereskedelmi szálláshelyeken 2001-ben 6073 ezer, 2002-ben 6176 ezer, a 2003. évben 6100 ezer vendégérkezést regisztráltak, akik rendre 18 450 ezer, 18 648 ezer és 17 981 ezer vendégéjszakát töltöttek el, a vendégek száma 2001-ről 2003-ra 0,4%-kal nőtt, a vendégéjszakák száma pedig 3,6%-kal csökkent.

² Az országok sorrendje a 2003. évi látogatók száma alapján került kialakításra.

A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák közel kétharmadát szállodákban regisztrálták a vizsgált három év során, 2001-ben az összes vendégéjszaka 62,3%-át, 2002-ben 63,3%-át, 2003-ban 64,2%-át töltötték el szállodákban. A további kereskedelmi szálláshelytípusok közül a legnagyobb részesedéssel a panziók (2001-ben 11,3%, 2002-ben 11,7%, 2003-ban 10,6%) és a kempingek (12,1%, 10,9% és 10,5%) rendelkeztek (1. ábra).

Az elmúlt három évben a külföldi vendégforgalom csökkenő tendenciát mutatott: a kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégeinek száma 2001-ben 3070 ezer, 2002-ben 3013 ezer, 2003-ban 2881 ezer volt, a külföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma pedig 10,9, 10,4 és 9,8 milliót tett ki. Ezzel ellentétben a belföldi vendégforgalom volumene növekedett: a vendégek száma 2001-ben 1,8%-kal, 2002-ben 5,3%-kal, 2003-ban 3,6%-kal volt magasabb az előző év értékeihez képest, a vendégéjszakák száma pedig 2001-ben 1,3%-kal csökkent, 2002-ben és 2003-ban viszont 4,3 és 3,0%-kal nőtt az előző évhez képest.

2003-ban a vendégéjszakák közel egyharmadát, 32%-át a Budapest-Közép-Dunavidék régióban, további 25%-át a Balaton régióban, 10,3%-át a Nyugat-Dunántúlon regisztrálták. A vendégéjszakák aránya (1,7%) a Tiszta-tavi régióban volt a legalacsonyabb.

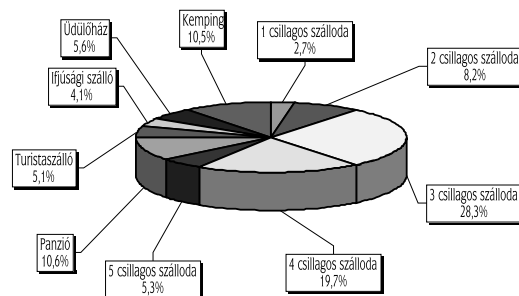
2003-ban a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma a nyári hónapokban, ezen belül is augusztusban volt a legmagasabb. Az összes vendégéjszaka 17,2%-át augusztusban, 45%-át június-július-augusztus hónapokban regisztrálták. A májusi és a szeptemberi vendégéjszakák száma közel egyenlően alakult, az összes vendégéjszaka 9,4%-a, illetve 9,3%-a. Az év során márciusban esett vissza jelentős mértékben a vendégéjszakák száma (-14,3%) és decemberben növekedett a leginkább (+9,3%) a 2002. évhez képest. Jelentősebb növekedés jellemezte továbbá a januári és az áprilisi hónapok vendégéjszakáinak számát (+8,3% és +8,5%).

3.1. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALMÁNAK JELLEMZŐI

2003-ban a kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma 2881 ezer külföldi vendégérkezést (az összes vendég 47,2%-a) és 9778 ezer vendégéjszakát (az összes vendégéjszaka 54,4%-a) tett ki, a vendégek száma 3,8%-kal, a vendégéjszakák száma 5,1%-kal csökkent az előző évhez képest. 2003-ban a szállodai vendégforgalomban a külföldiek aránya a vendégek számát tekintve 52,8%, a vendégéjszakák számát tekintve 74,8%. A teljes külföldi vendégforgalom 88,5%-a szállodákban realizálódott.

A szállodákban a külföldi vendégforgalom az összes kereskedelmi szálláshely átlagánál kisebb mértékben csökkent, a vendégek száma 3%-kal (2353 ezer), a vendégéjszakáké 4,4%-kal (7260 ezer) maradt el a 2002. évhez képest. A további kereskedelmi szálláshelyek esetében a turistaszállókban 20,1%-kal (76 ezer éjszaka), az ifjúsági szállókban 15,6%-kal (128 ezer éjszaka), a panzió-

1. ábra
A kereskedelmi szálláshelyeket igénybevevők megoszlása a vendégéjszakák száma alapján, 2003 (%)

Forrás: KSH

ókban 12,3%-kal (610 ezer éjszaka), a kempingekben 8,1%-kal (1422 ezer éjszaka) és az üdülőházakban 3,3%-kal (281 ezer éjszaka) csökkent a külföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma.

A külföldi vendégéjszakák 70,2%-a (6861 ezer éjszaka) az Európai Unióból érkező vendégektől származott. A 2003. év alapján legjelentősebb küldőpiacaink közül a német állampolgárok 3488 ezer (-12,7%), az osztrákok 691 ezer (-6,4%), az olaszok 476 ezer (+5,9%), a hollandok 426 ezer (-2,8%), a britek pedig 381 ezer (-2,4%) vendégéjszakát töltöttek el hazánk kereskedelmi szálláshelyein.

A két legnagyobb észak-amerikai küldőpiac esetében változó képet mutat a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma: az amerikai vendégéjszakák száma 3,8%-kal növekedett, míg a kanadai vendégéjszakáké 5,3%-kal csökkent a 2002. év értékeihez képest. Az egyéb Európán kívüli küldőpiacok esetében az izraeli vendégéjszakák száma mintegy 3,6%-kal maradt el a 2002. évi adatoktól, míg a japánok által eltöltött vendégéjszakák száma 2,3%-kal haladta meg az előző évi értéket (3. táblázat).

Hagyományos küldőpiacainkat tekintve a Németországból (a vendégéjszakák száma 2001-ről 2003-ra 20,6%-kal csökkent), Hollandiából (-19,1%) és Lengyelországból (-42,4%) érkező vendégek és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma a vizsgált három év mindegyikében csökkent, Ausztria (-3,6%), Olaszország (-3,9%), az Amerikai Egyesült Államok (-2,8%) és Svájc (+2,8%) esetében a három év alatt nem mutatkozott egyértelmű tendencia. A szomszédos országok közül Szlovénia (+11,0%) folyamatos növekedést mutatott 2001 és 2003 között. Dinamikusan fejlődő új küldőpiacaink közül a francia (+18,8%), dán (+20,9%), cseh (+28,4%) és görög (+16,5%) vendégek és vendégéjszakák száma mindvégig emelkedett, Japán (-13,5%), Finnország (-15,3%) és Kanada (-12,2%) esetében csökkenés mutatkozott, Nagy-Britannia (+9,7%), Spanyolország (+2,0%), Izrael (-25,2%), Oroszország (+0,8%), Svédország (+4,7%), Belgium (-4,0%), Finnország (-15,3%), Norvégia (-0,6%) és Portugália (-4,5%) esetében pedig nem olvasható ki egyirányú tendencia (4. táblázat).

Magyarország belföldi és beutazó turizmusa országonkénti bontásban, 2003³

Ország	Látogatók száma		Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyen		Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyen	
	ezer	2003/2002 (%)	ezer	2003/2002 (%)	ezer	2003/2002 (%)
Belföld összesen	-	-	3 218,8	+3,6	8 203,1	+3,0
Németország	2 875,2	+5,0	715,1	-11,1	3 487,7	-12,7
Ausztria	4 870,5	+2,9	236,8	-3,3	691,2	-6,4
Olaszország	465,7	+11,5	183,5	+5,8	475,8	+5,9
Hollandia	239,8	+0,3	100,6	-5,3	426,4	-2,8
USA	303,5	-9,4	137,4	+2,8	414,2	+3,8
Nagy-Britannia	207,9	+0,5	140,5	-1,3	381,4	-2,4
Franciaország	249,4	+6,9	118,6	+5,3	287,7	+8,1
Dánia	66,5	+13,9	50,4	+6,5	286,9	+12,4
Spanyolország	83,8	+3,9	93,8	+4,4	249,6	+4,3
Lengyelország	768,3	-15,2	84,6	-24,3	239,3	-35,0
Izrael	104,4	+16,1	62,2	-7,1	212,6	+0,9
Románia	5 975,8	+5,6	87,1	-1,9	205,7	+15,8
Svájc	157,6	+24,1	53,7	-0,8	199,2	+0,6
Oroszország	90,9	+3,2	52,8	+10,6	195,8	+10,3
Svédország	132,2	+7,7	55,0	+10,0	165,8	+11,7
Csehország	658,8	+28,5	54,5	+7,2	151,8	+6,3
Japán	79,0	-9,4	65,3	-8,2	147,2	-3,6
Szerbia és Montenegró	3 347,1	-14,4	65,0	-18,7	144,9	-14,4
Belgium	85,0	+16,9	40,6	+3,1	135,4	+4,9
Ukrajna	2 450,2	-7,3	51,9	+0,4	123,8	+5,7
Finnország	59,2	-11,6	39,3	-5,1	122,6	-6,5
Szlovákia	4 424,6	+9,2	34,5	+2,0	84,6	-4,7
Görögország	74,2	+9,0	29,8	+10,8	78,2	+12,0
Norvégia	38,0	+1,9	21,7	+6,5	66,7	+4,2
Horvátország	1 539,8	-27,2	32,7	+8,8	64,7	+7,3
Törökország	118,2	-17,6	18,7	+38,8	51,4	+37,9
Kanada	54,2	-10,6	13,7	-5,5	45,2	-5,3
Írország	30,8	+14,3	12,3	+35,2	40,1	+33,9
Szlovénia	611,8	+2,3	20,0	+6,5	39,2	+1,2
Bulgária	771,4	-0,1	13,1	-1,0	24,6	-7,8
Portugália	17,4	-3,9	6,5	-3,6	16,8	-1,6
Luxemburg	3,5	+8,9	4,0	+76,3	15,1	+97,9
Európai országok összesen	30 712,0	-0,9	2 499,4	-4,1	8 674,7	-5,9
<i>Európai Unió országai</i>	9 461,0	+4,1	1 826,8	-3,7	6 860,6	-6,1
Külföld összesen	31 411,9	-1,0	2 881,0	-3,8	9 777,6	-5,1
Mindösszesen	31 411,9	-1,0	6 099,7	-0,1	17 980,7	-1,6

Forrás: KSH

A külföldi vendégéjszakák közel felét a Budapest-Közép-Dunavidék (46,4%) régióban regisztrálták 2003-ban, a Balaton 28,1%-kal, Nyugat-Dunántúl 8,8%-kal, Észak-Alföld 5,7%-kal, Közép-Dunántúl 2,8%-kal, Dél-Dunántúl 2,6%-kal, Dél-Alföld 2,5%-kal, Észak-Magyarország 2,2%-kal, a Tisza-tó 1,0%-kal részesedett a vendégéjszakákból.

A legtöbb külföldi vendégéjszakát, az összes külföldi vendégéjszaka 16,4%-át augusztusban, a legkevesebbet, 3%-ot januárban regisztráltak. A legtöbb vendégéjszakát a tavaszi-nyári hónapokban töltötték a külföldiek hazánkban, májustól szeptemberig realizálódott a vendégéjszakák 64,5%-a. Ugyanakkor azonban a 2003. május-szeptemberi

időszakban minden hónapban csökkent a vendégéjszakák száma az előző év azonos hónapjaihoz viszonyítva, növekedés volt viszont megfigyelhető a téli – január (+4%), november (+1,9%), december (+14,7%) – hónapokban.

3.2. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BELFÖLDI VENDÉGFORGALMÁNAK JELLEMZŐI

2003-ban a kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégeinek száma 3219 ezer volt, míg az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 8203 ezret tett ki. A belföldi vendégek és vendégéjszakák aránya az elmúlt három évben folyamatosan növekedett, míg 2001-ben a vendégek 49,4%-a, 2002-ben 51,2%-a, 2003-ban az összes vendég 52,8%-a volt belföldi, a vendégéjszakák esetében pedig 41,6%, 43,8% és 45,6% volt az arányuk az elmúlt években.

³ A külföldi országok sorrendje a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján került kialakításra.

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma, 2001-2003

Országok	Vendégek száma (ezer fő)						Vendégéjszakák száma (ezer)					
	2001	2001/ 2000 (%)	2002	2002/ 2001 (%)	2003	2003/ 2002 (%)	2001	2001/ 2000 (%)	2002	2002/ 2001 (%)	2003	2003/ 2002 (%)
Németország	860,1	+1,8	810,1	- 5,8	715,1	- 11,7	4390,6	+1,7	4019,6	- 8,4	3487,7	- 13,2
Ausztria	232,3	+0,4	247,8	+6,7	236,8	- 4,4	716,8	+1,3	743,1	+3,7	691,2	- 7,0
Olaszország	183,8	+8,0	173,9	- 5,4	183,5	+5,5	494,9	+9,7	450,4	- 9,0	475,8	+5,6
Hollandia	115	+3,4	106,7	- 7,2	100,6	- 5,7	526,9	+9,0	440,6	- 16,4	426,4	- 3,2
USA	145,9	- 13,1	133,9	- 8,2	137,4	+2,6	426	- 9,3	399,4	- 6,2	414,2	+3,7
Nagy-Britannia	129,6	+4,2	142,7	+10,1	140,5	- 1,5	347,8	+6,2	391,4	+12,5	381,4	- 2,6
Franciaország	102,4	+18,4	113,1	+10,4	118,6	+4,9	242,2	+20,8	267	+10,2	287,7	+7,8
Dánia	44,8	+8,7	47,6	+6,3	50,4	+5,9	237,4	+11,9	256,6	+8,1	286,9	+11,8
Spanyolország	94,8	+7,3	90	- 5,1	93,8	+4,2	244,6	+7,0	239,6	- 2,0	249,6	+4,2
Lengyelország	113,3	+4,7	112,4	- 0,8	84,6	- 24,7	415,6	- 4,8	370,7	- 10,8	239,3	- 35,4
Izrael	95,5	+49,9	67	- 29,8	62,2	- 7,2	284,4	+46,7	210,7	- 25,9	212,6	+0,9
Románia	79,8	+2,0	89,6	+12,3	87,1	- 2,8	158	- 2,5	179,2	+13,4	205,7	+14,8
Svájc	51,6	+11,1	54,5	+5,6	53,7	- 1,5	193,8	+14,6	199,1	+2,7	199,2	+0,1
Oroszország	50,1	- 12,4	48,1	- 4,0	52,8	+9,8	194,3	- 4,4	178,1	- 8,3	195,8	+9,9
Svédország	51,9	+20,4	50,2	- 3,3	55	+9,6	158,3	+20,8	148,8	- 6,0	165,8	+11,4
Csehország	42,7	+15,4	51,1	+19,7	54,5	+6,7	118,2	+17,8	143,7	+21,6	151,8	+5,6
Japán	82,8	- 12,2	71,3	- 13,9	65,3	- 8,4	170,2	- 13,0	152,9	- 10,2	147,2	- 3,7
Szerbia és Montenegró	76,8	+8,5	80,3	+4,6	65	- 19,1	167,6	+18,8	169,8	+1,3	144,9	- 14,7
Belgium	43,2	+4,8	39,7	- 8,1	40,6	+2,3	141	+9,4	129,8	- 7,9	135,4	+4,3
Ukrajna	40,8	+11,6	52,2	+27,9	51,9	- 0,6	84	- 7,7	118	+40,5	123,8	+4,9
Finnország	44,6	- 19,3	41,6	- 6,7	39,3	- 5,5	144,7	- 15,8	131,6	- 9,1	122,6	- 6,8
Szlovákia	34,5	+0,3	34,2	- 0,9	34,5	+0,9	104,8	+7,8	89,7	- 14,4	84,6	- 5,7
Görögország	25,2	- 7,5	27	+7,1	29,8	+10,4	67,1	- 0,0	69,9	+4,2	78,2	+11,9
Norvégia	21,4	+13,7	20,5	- 4,2	21,7	+5,9	67,1	+17,3	64,1	- 4,5	66,7	+4,1
Horvátország	34,7	- 1,6	30,3	- 12,7	32,7	+7,9	73,3	- 0,7	60,6	- 17,3	64,7	+6,8
Kanada	15,4	+0,6	14,6	- 5,2	13,7	- 6,2	51,5	+1,5	47,9	- 7,0	45,2	- 5,6
Szlovénia	18,4	+7,4	19	+3,3	20	+5,3	35,3	+7,2	39	+10,5	39,2	+0,5
Portugália	6,7	n.a.	6,9	+3,0	6,5	- 5,8	17,6	n.a.	17,1	- 2,8	16,8	- 1,8
Összesen	3070	+2,6	3013	- 1,9	2881	- 4,4	10894	+3,6	10361	- 4,9	9777,6	- 5,6

 Forrás: KSH⁴

Az elmúlt három év adataihoz hasonlóan 2003-ban is a szállodák regisztráltak a belföldi vendégéjszakák több mint felét, 4282 ezer éjszakát (2001-ben a belföldi vendégéjszakák 51,4%-át, 2002-ben 51,3%-át, 2003-ban pedig 52,2%-át töltötték szállodában). 2003-ban a többi kereskedelmi szálláshely közül mindössze az ifjúsági szállókban (-3,1%, 606 ezer éjszaka) és a panziókban (-1,9%, 1 299 ezer éjszaka) csökkent a belföldi vendégéjszakák száma, ezzel szemben az üdülőházakban 16,7%-kal (721 ezer éjszaka), a turistaszállókban 4,5%-kal (838 ezer éjszaka), a kempingekben pedig 3,1%-kal (458 ezer éjszaka) emelkedett az előző évhez képest.

A belföldi vendégéjszakák több mint egyötödét (21,3%-át) a Balaton régióban regisztráltak, Budapest-Közép-Dunavidék 14,8%-kal, Észak-Magyarország 14,2%-kal, Nyugat-Dunántúl 12,1%-kal, Észak-Alföld 11,0%-kal, Dél-Alföld 9,4%-kal, Dél-Dunántúl 8,5%-kal, Közép-Dunántúl 6,1%-kal, a Tisza-tó 2,6%-kal részesedett a belföldi vendégéjszakákból. A belföldi vendégéjszakák száma a Balaton és Észak-Alföld régiókban mutatott csökkenést (1,1%-kal

és 2,2%-kal maradtak el az előző évi adatoktól), a Tisza-tó (+16,0%), Közép-Dunántúl (+13,3%), Dél-Alföld (+11,6%) régiókban nagyobb, a Dél-Dunántúl (+5,4%), Nyugat-Dunántúl (+5,1%), Észak-Magyarország (+2,1%) és Budapest-Közép-Dunavidék (+0,3%) régiók esetében pedig kisebb mértékben növekedett a 2002. évi adatokhoz képest.

A belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák legnagyobb hányada július és augusztus hónapokban realizálódott (17% és 18,1%). A legalacsonyabb vendégéjszaka számot, az összes vendégéjszaka 4,1%-át februárban regisztrálták. Az előző évhez viszonyítva februárban, márciusban és júliusban csökkent a vendégéjszakák száma, az év többi hónapjában növekedés volt tapasztalható. Áprilisban 17,8%-kal, októberben 12,9%-kal, januárban 12%-kal emelkedett a vendégéjszakák száma az előző év azonos időszakához képest, márciusban azonban 12,6%-kal csökkent.

3.3. ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDŐ A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN

A kereskedelmi szálláshelyeken az átlagos tartózkodási idő az elmúlt három év folyamán folyamatosan csökkent, 2001-ben 3,1 éjszaka, 2002-ben 3,0 éjszaka, 2003 so-

⁴ Az országok sorrendje a 2003-ban a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján került kialakításra.

rán 2,9 éjszaka volt. A külföldiek 2001-ben 3,5, 2002-ben és 2003-ban átlagosan 3,4, a belföldi vendégek 2001-ben és 2002-ben 2,6, 2003-ban 2,5 vendégéjszakát töltöttek el a kereskedelmi szálláshelyeken.

A 2003. év folyamán a legmagasabb átlagos tartózkodási időt a kempingekben regisztrálták (4,8 éjszaka), az üdülőtáborokban 3,5, az ifjúsági szállókban 3,1, a szállodákban 2,9, a turisztaszállókban 2,6, a panziókban pedig 2,4 éjszakát töltöttek el átlagosan a vendégek.

3.4. A SZÁLLODÁK VENDÉGFORGALMA

2003-ban a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek 66,2%-a vett igénybe szállodát (2001-ben és 2002-ben ez az arány egyaránt 65,7% volt), míg a vendégéjszakáknak 64,2%-át töltötték szállodában (2001-ben ez az arány 70,1%, 2002-ben 72,7% volt). A szállodai vendégek 9,0%-a szállt meg öt-, 31,2%-a négycsillagos egységben, 44,0%-uk pedig háromcsillagos szállodában. A szállodákban az összes kereskedelmi szálláshely átlagához hasonló mértékben esett vissza a vendégforgalom 2003 során: a vendégek száma 0,4%-kal, a vendégéjszakák száma pedig 1,2%-kal csökkent.

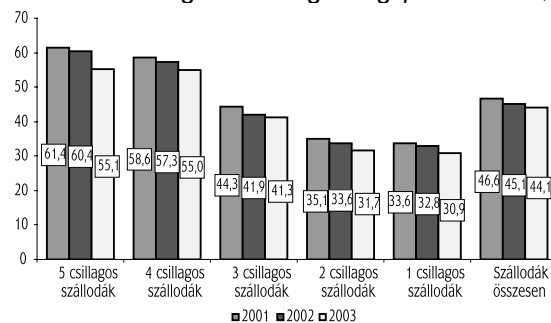
Az egycsillagos szállodákban a vendégek és a vendégéjszakák száma is csökkent, (9,7% és +1,1%), ugyanígy a két- és háromcsillagos szállodák mindkét vendégforgalmi mutatója esetében, a vendégszámban (-7,4%, illetve -3,1%) és a vendégéjszakák számában (7,7%, illetve -4,0%) is visszaesés következett be. A négy- és ötcsillagos házakban regisztrált vendégek és vendégéjszakák száma emelkedett, a vendégek száma 6,0%-kal és 6,8%-kal, a vendégéjszakák száma 4,0%-kal illetve 7,8%-kal növekedett az előző évhez képest. A gyógyszállókban a vendégek száma 6,7%-kal, a vendégéjszakák száma 2,0%-kal nőtt a 2002. évhez képest.

2003-ban a külföldi vendégforgalom mindössze az ötcsillagos szállodákban emelkedett, a többi kategóriában a külföldi vendégéjszakák száma a 2002. évhez képest visszaesett. A belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma a négycsillagos szállodákban 21,1%-os, az egy- és kétcsillagos házakban 8,7%-os illetve 0,2%-os növekedést mutatott, a három- és ötcsillagos szállodákban pedig 1,6%-os illetve 10,9%-os visszaesést regisztráltak. A gyógyszállókban eltöltött belföldi vendégéjszakák száma 8,6%-kal csökkent a 2002. évhez képest.

A szállodák átlagos szobafoglaltsága az elmúlt években folyamatosan csökkent, a kapacitáskihasználtság 2001-ben 46,6%, 2002-ben 45,1%, 2003-ban 44,1% volt. Az elmúlt három évben a legmagasabb kihasználtságot a négy- és ötcsillagos házaknál mérték: az ötcsillagos szállodák esetében 2001-ben 61,4%-os, 2002-ben 60,4%-os, 2003-ban 55,1%-os, a négycsillagos házakban pedig 2001-ben 58,6%-os, 2002-ben 57,3%-os, 2003-ban 55,0%-os átlagos szobafoglaltságot regisztráltak. A gyógyszállók 2001-ben 44,3%-os, 2002-ben 41,9%-os, 2003-ban 41,3%-os átlagos szobafoglaltságot regisztráltak. A kétcsillagos szállodák 2001-ben 35,1%-os, 2002-ben 33,4%-os, 2003-ban 31,7%-os, a háromcsillagos szállodák 2001-ben 33,6%-os, 2002-ben 32,4%-os, 2003-ban 30,9%-os átlagos szobafoglaltságot regisztráltak. A szállodák összesen 2001-ben 46,6%-os, 2002-ben 45,1%-os, 2003-ban 44,1%-os átlagos szobafoglaltságot regisztráltak (2. ábra).

2. ábra

A szállodák átlagos szobafoglaltsága, 2001–2003 (%)

Forrás: KSH

3.5. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BEVÉTELEI

A kereskedelmi szálláshelyeken 2003 során 87,3 milliárd forint szállásdíjbevétele képződött, ennek 71,6%-a külföldi, 28,4%-a belföldi vendégektől származott. A kereskedelmi szálláshelyeken realizált szállásdíjbevétele mellett a vendéglátás további 42,7 milliárd forint, míg az egyéb bevételek 33,7 milliárd forint bevételt jelentettek, így a kereskedelmi szálláshelyek összes bevétele elérte a 163,7 milliárd forintot. Folyó áron mindez 1,7%-kal több bevételt jelentett a kereskedelmi szálláshelyek számára, mint 2002-ben, miközben az ágazat fogyasztói árindexe 2003-ban 9,0% volt.

Az elmúlt három év során a kereskedelmi szálláshelyek összes bevétele növekedett, 2001-ben 6,7%-kal, 2002-ben 5,9%-kal, 2003-ban 1,4%-kal volt magasabb az előző évhez képest (5. táblázat).

5. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek bevételei, 2001–2003 (millió forint)

	2001	2001/2000 (%)	2002	2002/2001 (%)	2003	2003/2002 (%)
Szállásdíj	86 550	+3,3	87 580	+1,2	87 312	-0,3
Vendéglátás	36 747	+12,7	41 827	+13,8	42 686	+2,1
Egyéb szolgáltatás	29 156	+10,3	32 086	+10,0	33 723	+5,1
Összes bevétel	152 453	+6,7	161 493	+5,9	163 722	+1,4

Forrás: KSH